

PORADNIK DLA MIESZKACÓW GMINY POLANÓW

Spis zawartości

- 1. Rodzaje alarmów, sygnały alarmowe**
- 2. Komunikaty ostrzegawcze**
- 3. Postępowanie po ogłoszeniu sygnałów alarmowych, komunikatów**
- 4. Zasady zachowania się na wypadek różnych zagrożeń**
 - gradobicie**
 - huragan**
 - trąba powietrzna**
 - katastrofa budowlana**
 - ujawnienie niewypału, amunicji, niewybuchu**
 - pożar**
 - skażenie promieniotwórcze**
 - uwolnienie niebezpiecznych środków chemicznych**
 - upał**
 - mróz śnieżycy**
 - zasady zachowania się na wypadek ewakuacji**

RODZAJE ALARMÓW, SYGNAŁY ALARMOWE

Lp.	Rodzaj alarmu	Sposób ogłoszenia alarmów		
		akustyczny system alarmowy	środki masowego przekazu	wizualny sygnał alarmowy
1	Ogłoszenie alarmu	Sygnał akustyczny - modulowany dźwięk syreny w okresie trzech minut	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) dla	Znak żółty w kształcie trójkąta lub w uzasadnionych przypadkach innej figury geometrycznej
2	Odwołanie alarmu	Sygnał akustyczny - ciągły dźwięk syreny w okresie trzech minut	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) dla	

KOMUNIKATY OSTRZEGAWCZE

Lp.	Rodzaj komunikatu	Sposób ogłoszenia komunikatu		Sposób odwołania komunikatu	
		akustyczny system alarmowy	środki masowego przekazu	akustyczny system alarmowy	środki masowego przekazu
1	Uprzedzenie o zagrożeniu skażeniami		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Osoby znajdujące się na terenie około godz. min. może nastąpić skażenie (podać rodzaj skażenia) w kierunku (podać kierunek)		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu (podać rodzaj skażenia) dla
2	Uprzedzenie o zagrożeniu zakażeniami		Formę i treść komunikatu uprzedzenia o zagrożeniu zakażeniami ustalają organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu (podać rodzaj zakażenia) dla
3	Uprzedzenie o kłęskach żywiolowych i zagrożeniu środowiska		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Informacja o zagrożeniu i sposobie postępowania mieszkańców (podać rodzaj zagrożenia, spodziewany czas wystąpienia i wytyczne dla mieszkańców)		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu (podać rodzaj kłęski) dla

Opracowano na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 stycznia 2013 r. w sprawie systemów wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach (Dz.U. 2013 r., poz. 96)

POSTĘPOWANIE PO OGŁOSZENIU SYGNAŁÓW ALARMOWYCH I KOMUNIKATÓW

Jednym z przedsięwzięć Obrony Cywilnej jest tworzenie systemów alarmowania, które mają ostrzegać ludność przed grożącym niebezpieczeństwem w celu umożliwienia jej ukrycia się w przygotowanych budowlach lub pomieszczeniach ochronnych a także opuszczenia strefy niebezpiecznej.

Do ogłaszania (odwoływania) alarmów i komunikatów wykorzystuje się następujące urządzenia:

1. systemy alarmowe miast,
2. centralną oraz regionalne rozgłośnie Polskiego Radia i ośrodki Telewizji Polskiej,
3. radiowęzły radiofonii przewodowej,
4. syreny nie włączone do miejskich systemów alarmowych (syreny zakładów pracy, straży pożarnej itd.).

Sygnaly alarmowe oraz sposób ich ogłaszania i odwoływania przedstawia załączona tabela.

P A M I Ę T A J !

POUSŁYSZENIU SYGNAŁU ALARMOWEGO LUB KOMUNIKATU NALEŻY DZIAŁAĆ SZYBKO, ALE ROZWAŻNIE I BEZ PANIKI

ZASADY ZACHOWANIA SIĘ:

1. PO OGŁOSZENIU ALARMU

- włącz radioodbiornik na częstotliwości radiostacji lokalnych;
- postępuj zgodnie z zaleceniami podanymi w komunikatach;
- wykonuj polecenia służb ratowniczych, władz i organów Obrony Cywilnej;
- przygotuj maskę przeciwgazową lub środek zastępczy;
- przygotuj wilgotne tampony na usta i nos do oddychania (najlepiej nawilżyć je roztworem wodnym sody oczyszczonej);
- wyłącz urządzenia gazowe i elektryczne, wygaś paleniska;
- uszczelnij okna pomieszczenia w którym się znajdujesz mokrym papierem lub szmatami;
- zabierz ze sobą dokumenty osobiste, odzież, zapasy żywności, wodę, indywidualne środki ochrony dróg oddechowych;
- zamknij okna i mieszkanie;
- udaj się w miejsce lub w kierunku wskazanym w komunikatach radiowych lub przez służby ratownicze, władze i organa Obrony Cywilnej;
- udaj się do najbliższego schronu lub ukrycia;

Jeśli znajdujesz się w miejscu publicznym:

- wykonuj polecenia służb ratowniczych, władz i organów Obrony Cywilnej.

2. KOMUNIKAT - UPRZEDZENIE O ZAGROŻENIU SKAŻENIAMI

- włącz radioodbiornik na częstotliwości radiostacji lokalnych;
- postępuj zgodnie z zaleceniami podanymi w komunikatach;
- wykonuj polecenia służb ratowniczych, władz i organów Obrony Cywilnej;
- wyłącz urządzenia gazowe i elektryczne, wygaś paleniska;
- zamknij okna i mieszkanie;
- udaj się w miejsce lub w kierunku wskazanym w komunikatach radiowych lub przez służby ratownicze, władze i organa Obrony Cywilnej;

Jeśli nie zdążyłeś opuścić mieszkania:

- uszczelnij okna pomieszczenia, w którym się znajdujesz mokrym papierem lub szmatami;
- przygotuj wilgotne tampony na usta i nos do oddychania (najlepiej nawilżyć je roztworem wodnym sody oczyszczonej);

Jeśli znajdziesz się w miejscu publicznym:

- wykonuj polecenia służb ratowniczych, władz i organów Obrony Cywilnej.

3. KOMUNIKAT - UPRZEDZENIE O ZAGROŻENIU ZAKAŻENIAMI

- postępuj zgodnie z zaleceniami podanymi w środkach masowego przekazu przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

4. KOMUNIKAT - UPRZEDZENIE O KLĘSKACH ŻYWIŁOWYCH I ZAGROŻENIU ŚRODOWISKA

- włącz radioodbiornik na częstotliwości radiostacji lokalnych;
- postępuj zgodnie z zaleceniami podanymi w komunikatach;
- zamknij okna i mieszkanie;

W wypadku awarii obiektu z toksycznym środkiem przemysłowym:

- wyłącz urządzenia gazowe i elektryczne, wygaś paleniska;
- zamknij okna i mieszkanie;
- uszczelnij okna pomieszczenia, w którym się znajdujesz mokrym papierem lub szmatami;

Jeśli nie zdążyłeś opuścić mieszkania:

- uszczelnij okna pomieszczenia, w którym się znajdujesz mokrym papierem lub szmatami;
- przygotuj wilgotne tampony na usta i nos do oddychania (najlepiej nawilżyć je roztworem wodnym sody oczyszczonej);

Jeśli znajdziesz się w miejscu publicznym:

- wykonuj polecenia organów Obrony Cywilnej, Straży Pożarnej i Policji.

ZASADY ZACHOWANIA SIĘ NA WYPADEK RÓŻNYCH ZAGROŻEŃ

GRADOBICIE

*Najczęstszą przyczyną występowania gradobicia jest powstawanie chmur gradowych na skutek silnych pionowych ruchów powietrza.
Zjawisko to ma miejsce najczęściej w okresie letnim*

Bądź przygotowany na wystąpienie gradobicia !!!

- Ubezpiecz swoje mieszkanie, dom, samochód, zwierzęta gospodarskie, uprawy polowe od skutków gradobicia
- Zapisz i zapamiętaj numer telefonu na pogotowie ratunkowe, do służb weterynaryjnych i upewnij się, czy wszyscy członkowie rodziny je znają.
- Przygotuj swoje mieszkanie, swój dom:
 - zabezpiecz rynny i inne części budynku;
 - zabezpiecz lampy i inne urządzenia, które mogą ulec zniszczeniu.

Podczas gradobicia

- Jeżeli spotka cię gradobicie z dala od domu, znajdź bezpieczne schronienie i pozostań tam do czasu jego zakończenia.
- Jeśli jesteś w domu:
 - zamknij okna, usuń z parapetów i balkonów przedmioty, które mogą zagrażać przechodniom;
 - pozostań w nim z dala od oszklonych okien, sufitów i drzwi;
 - w miarę możliwości pozamykaj zwierzęta domowe i hodowlane;
 - trzymaj pod ręką przygotowane latarki oraz dodatkowe baterie;
 - miej włączone radio, w celu uzyskania ewentualnych komunikatów.

O wszystkich zdarzeniach, mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi informuj pogotowie ratunkowe, a w przypadku zerwania linii energetycznych zgłoś to pogotowiu energetycznemu.

Po gradobicu

- Jeśli są poszkodowani to:
 - udziel pierwszej pomocy rannym lub poszkodowanym osobom;
 - nie przenoś ciężko rannych osób, chyba że są one bezpośrednio zagrożone doznaniem kolejnych obrażeń – wezwij pomoc.
- Jeżeli byłeś ubezpieczony przed gradobicem, wykonaj zdjęcia zniszczeń, zarówno domu jak i jego wyposażenia w celu ubiegania się o odszkodowanie.

HURAGAN

Występowanie huraganów (silnych wiatrów) powodowane jest najczęściej, szybko przemieszczającymi się aktywnymi niżami. Najgroźniejszą formę przyjmują one w okresie: wiosennym i jesiennym.

Przed wystąpieniem huraganu (silnych wiatrów):

- a) Upewnij się, czy wszyscy członkowie twojej rodziny wiedzą, jak postępować w czasie huraganu, oraz naucz ich jak wyłączyć gaz, elektryczność i wodę.
- b) Opracuj plan komunikowania się w czasie zagrożenia na okoliczność, gdy członkowie rodziny są rozdzieleni (realny przypadek, gdy dorośli są w pracy a dzieci w szkole).
- c) Naucz dzieci, jak i kiedy wzywa się policję lub straż pożarną oraz które radio jest nastrojone na odbiór informacji o stanie zagrożenia.

Podczas huraganu

- a) Mniej włączone radio bateryjne na częstotliwości radia regionalnego w celu uzyskania komunikatu o zagrożeniu i sposobach postępowania.
- b) Zabezpiecz swoje mieszkanie (dom):
 - zamknij okna, zabezpiecz rynny i inne części budynku;
 - upewnij się czy konstrukcja dachu jest mocno przytwierdzona do konstrukcji budynku;
 - zabezpiecz lampy i inne urządzenia, które mogą ulec zniszczeniu;
 - usuń z parapetów i balkonów przedmioty, które mogą zagrozić przechodniom;
 - uprzątnij z obejścia przedmioty, które mogły by narobić szkód (porwane przez wiatr);
 - zapewnij sobie odpowiednią ilość źródeł światła jak: latarki elektryczne (baterie do latarek i odbiorników radiowych), świece;
 - sprawdź stan apteczki pierwszej pomocy i zaopatrz się w niezbędne materiały i leki;
 - przygotuj rzeczy, które mogą być potrzebne w czasie ewakuacji tj. dokumenty, odzież, żywność, wartościowe rzeczy;
 - nie parkuj pojazdów w pobliżu drzew, słupów i tracji elektrycznych.
- c) Wyłącz główny wyłącznik prądu i gazu – ograniczy to niebezpieczeństwo powstania pożaru.
- d) Schowaj się w środkowych i najniższych partiach z dala od oszklonych okien, sufitów i drzew.
- e) Znajdując się poza domem, pozostań tam, aż huragan nie przejdzie.
- f) Nie zatrzymuj się pod trakcjami elektrycznymi, planszami reklamowymi, drzewami itp.

Jeżeli służby ratownicze zalecają ewakuację:

- wyrusz tak szybko jak to możliwe;
- opuszczając mieszkanie wyłącz energię elektryczną oraz główny zawór wody i gazu, wygaś ogień w piecach oraz zabezpiecz dom;
- zawiadom, kogoś, poza zasięgiem wichury, dokąd się ewakuujesz;
- zabierz przygotowany z awansu podręczny bagaż oraz ciepłą odzież.

Po huraganie

- Udziel pierwszej pomocy rannym i poszkodowanym osobom.
- Unikaj leżących lub zwisających przewodów elektrycznych.
- Ostrożnie wkraczaj do swojego domu.
- Sprawdź instalacje (gazową, wodociagową i ściekową) w zniszczonym domu.

PARAMETRY PRZELICZENIOWE SIŁY WIATRU

Określenie wiatru	Prędkość wiatru m/s [<i>~km/h</i>]	Średnia prędkość wiatru m/s [<i>~km/h</i>]	Skala Beauforta (° B)	Objawy na lądzie
Cisza	0,0 ÷ 0,2 [<i>0,0 ÷ 0,7</i>]	0 [<i>0</i>]	0	Dym unosi się pionowo
Powiew	0,3 ÷ 1,5 [<i>1,1 ÷ 5,4</i>]	1 [<i>3,6</i>]	1	Znoszony dym wskazuje kierunek wiatru, chorągiewki kierunkowe na dachach i słupach nie poruszają się
Wiatr słaby	1,6 ÷ 3,3 [<i>5,8 ÷ 11,9</i>]	2 [<i>7,2</i>]	2	Wiatr odczuwa się na twarzy, liście drzą, zwykle chorągiewki kierunkowe na dachach i słupach poruszają się
Wiatr łagodny	3,4 ÷ 5,4 [<i>12,2 ÷ 19,4</i>]	4 [<i>14,4</i>]	3	Liście i małe gałązki są w stałym ruchu, wiatr rozwija lekkie flagi
Wiatr umiarkowany	5,5 ÷ 7,9 [<i>19,8 ÷ 28,4</i>]	7 [<i>25,2</i>]	4	Wiatr podnosi pył i kartki papieru, poruszają się małe gałęzie
Wiatr dość silny	8,0 ÷ 10,7 [<i>28,8 ÷ 38,5</i>]	9 [<i>32,4</i>]	5	Chwieją się krzewy pokryte liśćmi, tworzą się małe fale z grzywami na wodach śródlądowych
Wiatr silny	10,8 ÷ 13,8 [<i>38,9 ÷ 49,7</i>]	12 [<i>43,2</i>]	6	Poruszają się duże gałęzie, gwiżdżą druty telegraficzne, użycie parasola jest utrudnione
Wiatr bardzo silny	13,9 ÷ 17,1 [<i>50,0 ÷ 61,7</i>]	15 [<i>54,0</i>]	7	Poruszają się całe drzewa, chodzenie pod wiatr jest utrudnione
Wiatr gwałtowny (<i>wicher</i>)	17,2 ÷ 20,7 [<i>61,9 ÷ 74,5</i>]	19 [<i>68,4</i>]	8	Wiatr łamie gałęzie drzew, chodzenie pod wiatr bardzo utrudnione
Wichura (<i>wiatr sztormowy</i>)	20,8 ÷ 24,4 [<i>74,9 ÷ 87,8</i>]	23 [<i>82,8</i>]	9	Wiatr powoduje niewielkie uszkodzenia budynków (np. zrywanie dachówek)
Silna wichura (<i>sztorm</i>)	24,5 ÷ 28,4 [<i>88,2 ÷ 102,2</i>]	26 [<i>93,6</i>]	10	Rzadko występuje na lądzie, wrywa drzewa z korzeniami, powoduje znaczne uszkodzenia budynków
Gwałtowna wichura (<i>silny sztorm</i>)	28,5 ÷ 32,6 [<i>102,6 ÷ 117,4</i>]	31 [<i>111,6</i>]	11	Bardzo rzadko występuje na lądzie, powoduje rozległe zniszczenia
Huragan	32,7 ÷ 36,9 [<i>117,7 ÷ 132,8</i>]	35 [<i>126,0</i>]	12	Zrywa przewody linii wysokiego napięcia

O WSZYSTKICH ZDARZENIACH, MAJĄCYCH ISTOTNE ZNACZENIE DLA BEZPIECZEŃSTWA LUDZI INFORMUJ:

- służby dyżurne Straży Pożarnej, Policji;
- pogotowie energetyczne, gazowe, inne.

TRĄBA POWIETRZNA

Załóżmy, że jest środek lata, piękny słoneczny dzień, sytuacja wydaje się być spokojna i nic nie wskazuje na to by coś się zmieniło, lecz po godzinie niebo zrobiło się ciemniejsze, słońce schowało się za chmurami, przy czym nieoczekiwanie wiatr w naszej okolicy zrobił się silniejszy. Nagle ku naszemu przerażeniu widzimy pędzącą w naszym kierunku trąbę powietrzną (z jęz. hiszp. Tornado). Zjawiska te pojawiają się w naszym kraju co raz częściej i mogą być co raz silniejsze, a pytanie brzmi: jak skutecznie chronić się przed tym zjawiskiem i jak zachować się gdy będziemy w jego bliskiej odległości ?

1. Gdzie schronić się przed trąbą powietrzną i jak postępować jeśli jesteśmy na otwartej przestrzeni

Wielu ludzi nie posiada schronów, które znajdowały by się poniżej gruntu, zazwyczaj każdy kto widzi, że tornado zbliża się do niego ucieka do swojego domu. Co jednak gdy ktoś z nas znajdzie się wtedy daleko od domu np. na drodze, autostradzie bądź jeszcze innym miejscu ? Wtedy należy zastosować się do tych instrukcji:

- **Nie lekceważyc zjawiska** - wielu pasjonatów pogody, jakimi również jesteśmy my, jeśli widzi tornado stara się je oczywiście nagrać/udokumentować. Zanim jednak zdecydujemy się na taki krok, zastanówmy się poważnie czy tornado jest w bezpiecznej odległości od nas, czy nie zmierza w naszym kierunku i czy rzeczywiście nic nam nie grozi. W innym przypadku może mieć to dla nas fatalne skutki.
- **Unikać mostów, wiaduktów i podobnych budowli** - jeśli nie mamy się gdzie schronić to nie róbmy tego w takich miejscach, ponieważ w tego typu budowlach wiatr jeszcze bardziej przyspiesza i zamiast myśleć, że nic nam się nie stanie możemy doznać jeszcze większych obrażeń.
- **Położyć się w rowie** - może dla niektórych zabrzmieć to dość śmiesznie, ale jeśli znajdujemy się na otwartej przestrzeni z dala od jakiegokolwiek budynku, w którym moglibyśmy się schronić i w naszym kierunku pędzi trąba powietrzna rów jest najbezpieczniejszym miejscem gdzie możemy się schować. Dlaczego ? Ponieważ każdy rów, jest dość głęboki żeby się w nim położyć, a jeśli tak zrobimy znajdziemy się poniżej gruntu co może nas uchronić przed szalejącym żywiołem. W ten sposób znajdując się poniżej gruntu możemy uniknąć m.in latających dookoła odłamków, które niesie ze sobą trąba powietrzna.
- **Auto** - w tej sytuacji mamy dwa wyjścia. Możemy jak najszybciej opuścić auto, nie próbować wyprzedzać tornada i uciekać przed nim (prawdopodobieństwo jest małe) i udać się do najbliższego znajdującego się budynku, lub zastosować wariant ucieczki autem. Pamiętajmy jednak, żeby zdecydować się na drugi wariant jedynie wtedy

gdy jesteśmy pewni, że tornado jest w takiej odległości, która pozwoli nam oddalić się od żywiołu na bezpieczną odległość.

2. Jak postępować gdy w przypadku trąby powietrznej znajdujemy się w domu

W takim przypadku, zagrożenie wydaje się być o wiele mniejsze. Wydaje się. Nawet będąc w domu możemy poważnie ucierpieć. Poniższe instrukcje pomogą temu zapobiec.

- **Udać się jak najszybciej do schronu/piwnicy** - w domu jest to najbezpieczniejsze dla nas miejsce, ponieważ tak jak w przypadku rowu znajduje się ono poniżej gruntu. Niestety tak jak wspominałem powyżej, nie wielu z nas posiada tego typu budynki wchodzące w skład naszych domów.
- **Znaleźć się w centrum domu** - jeśli nie posiadamy schronu ani piwnicy najlepiej będzie udać się w miejsce znajdujące się w centrum naszego domu, które otoczone jest znajdującymi się obok pomieszczeniami. W ten sposób mamy wtedy warstwę ochronną w postaci najczęściej dwóch ścian (zależy od konstrukcji domu), pierwszej, którą stanowi ściana zewnętrzna domu i wewnętrznej, którą stanowi ściana pomieszczenia w, którym się znajdujemy. Dla dodatkowego bezpieczeństwa można schować się pod biurkiem/stołem i chronić głowę łokciami.
- **Unikać okien** - jeśli będziemy obserwować zbliżającą się trąbę powietrzną z okna może mieć to dla nas fatalne skutki. Wystarczy aby jeden odłamek pędzący z olbrzymią prędkością w kierunku okna zbił szybę i skutki odłamków mogą być katastrofalne. Należy pozamykać wszelkie drzwi i okna znajdujące się w domu.

Trąby powietrzne podobnie jak burze to piękne, ale zarazem groźne zjawiska, które pojawiają się w naszym kraju co raz częściej i czasami z niespotykaną siłą. Uważajmy zatem i przestrzegajmy powyższych zasad aby uchronić się przed ów zjawiskami. Niestety w przypadku trąby powietrznej swojego dobytku i majątku raczej nie uchronimy, ale pamiętajmy, że ludzkie życie jest cenniejsze, niż jakakolwiek rzecz materialna.

KATASTROFY BUDOWLANE

Katastrofy budowlane najczęściej powodowane są:

- wybuchami gazu;
- *obsunięciem stropów lub nadwerżeniem ważnych elementów konstrukcyjnych budynków;*
- *tąpnięciami.*

a) Opuszczając dom (mieszkanie):

- wyłącz instalację gazową, elektryczną, wodną;
- zabierz ze sobą dokument tożsamości i inne ważne dokumenty, żywność, koce, odzież, pieniądze;
- zadbaj o to aby dom opuścili wszyscy domownicy oraz sąsiedzi;
- zachowaj szczególną ostrożność – **uwaga na stropy, klatki schodowe**
- o ile nie możesz opuścić budynku (mieszkania) drzwiami wyjściowymi przez klatkę schodową z powodu zagrożenia lub innych przeszkód, uciekaj przez okno lub okna sąsiadów, jeśli to możliwe.

Gdy nie masz możliwości opuszczenia domu:

- wywieś w oknie białe prześcieradło lub obrus – jako znak dla ratowników, że potrzebujesz pomocy.

Gdy jesteś unieruchomiony (przysypany):

- nawołuj pomocy, stukaj w lekkie elementy metalowe – ułatwi to ratownikom lokalizację.

b) Gdy opuściłeś dom (mieszkanie):

- powiadom kierującego akcją ratowniczą o osobach z rodziny i sąsiadach, którzy zostali jeszcze w pomieszczeniach budynku oraz o osobach, które aktualnie i na pewno przebywają poza domem (w pracy, szkole itp.);
- jeśli posiadasz informacje pomocne w akcji ratowniczej przekaż je niezwłocznie służbie ratowniczej;
- nie przeszkadzaj w pracy ratownikom;
- nie wracaj na miejsce katastrofy ani nie wchodź do uszkodzonego wypadkiem budynku bez zezwolenia służb budowlanych, które określą czy takie wejście jest bezpieczne;
- o ile doznałeś obrażeń (jesteś ranny) zgłoś się do punktu pomocy medycznej;
- zgłoś swoje potrzeby do punktu pomocy społecznej lub władz terenowych;
- dalej postępuj zgodnie z zaleceniami władz miasta, gminy.

Gdy byłeś (byłaś) świadkiem katastrofy budowlanej niezwłocznie powiadom Straż Pożarną, Policję, Pogotowie Ratunkowe.

NIEWYPAŁ – AMUNICJA - NIEWYBUCH

PAMIĘTAJ !

- a) Nie wchodź na tereny oznakowane zakazem wstępu (poligony, place ćwiczeń, strzelnice, magazyny).
- b) Nie dotykaj, nie manipuluj przy znalezionych niewypałach, bombach, pociskach, amunicji, granatach.
- c) Zabezpiecz miejsce znalezienia aby nie rzucało się w oczy osobom postronnym.
- d) Natychmiast powiadom o swoim „znalezisku” – wskaż miejsce:
 - Policję;
 - Straż Pożarną;
 - urząd miasta (gminy);
 - nauczyciela;
 - sołtysa.

ZAPOZNAJ swoje dzieci ze sposobem postępowania (podaj znane Tobie przykłady lekkomyślności dzieci i młodzieży w tym względzie).

NIE LEKCEWAŻ NIEBEZPIECZEŃSTWA, LEKKOMYŚLNOŚĆ I GŁUPOTA GROZI UTRATĄ ZDROWIA A NAWET ŻYCIA TWOJEGO LUB NAJBLIŻSZYCH.

ŁADUNEK WYBUCHOWY W OBIEKCIE UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

INSTRUKCJA ALARMOWA

w przypadku zgłoszenia o podłożeniu lub znalezieniu ładunku wybuchowego w obiekcie użyteczności publicznej

I. ALARMOWANIE

1. Osoba, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego albo zauważyła w obiekcie przedmiot niewiadomego pochodzenia, mogący być ładunkiem wybuchowym, jest obowiązana o tym powiadomić:
 - administratora obiektu;
 - Policję.
2. Zawiadamiając Policję należy podać:
 - treść rozmowy ze zgłaszającym o podłożeniu ładunku wybuchowego, która należy prowadzić wg wskazówek załączonych do instrukcji;
 - miejsce i opis zlokalizowanego przedmiotu, który może być ładunkiem wybuchowym;
 - numer telefonu, z którego prowadzona jest rozmowa i swoje nazwisko;
 - uzyskać od Policji potwierdzenie przyjętego powyższego zawiadomienia.

II. AKCJA POSZUKIWAWCZA ŁADUNKU WYBUCHOWEGO PO UZYSKANIU INFORMACJI O JEGO PODŁOŻENIU,

1. Do czasu przybycia Policji akcją kieruje administrator obiektu a w czasie jego nieobecności osoba przez niego upoważniona.

2. Kierujący akcją zarządza, aby użytkownicy pomieszczeń dokonali sprawdzenia czy w tych pomieszczeniach znajdują się:
 - przedmioty, rzeczy, urządzenia, paczki itp. których wcześniej nie było i nie wnieśli ich użytkownicy pomieszczeń (a mogły być wniesione i pozostawione przez inne osoby np. interesantów).
 - ślady przemieszczania elementów wyposażenia pomieszczeń;
 - zmiany w wyglądzie zewnętrznym przedmiotów, rzeczy, urządzeń, które przedtem w pomieszczeniu były oraz emitowane z nich sygnały (np. dźwięki mechanizmów zegarowych, świecące elementy elektroniczne itp.).
3. Pomieszczenia ogólnodostępne takie jak: korytarze, klatki schodowe, halle, windy, toalety, piwnice, strychy itp. oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu powinny być sprawdzone przez pracowników obsługi administracyjnej lub ochrony.
4. Zlokalizowanych przedmiotów, rzeczy, urządzeń, których – w ocenie użytkowników obiektu – przedtem nie było, a zachodzi podejrzenie, iż mogą to być ładunki wybuchowe, nie wolno dotykać. O ich umiejscowieniu należy natychmiast powiadomić administratora obiektu i Policję.
5. W przypadku, gdy użytkownicy pomieszczeń faktycznie stwierdzą obecność przedmiotów (rzeczy, urządzeń), których wcześniej nie było lub zmiany w wyglądzie i usytuowaniu przedmiotów stale znajdujących się w tych pomieszczeniach, należy domniemywać, że pojawienie się tych przedmiotów lub zmiany w ich wyglądzie i usytuowaniu mogły nastąpić na skutek działania sprawcy podłożenia ładunku wybuchowego. W takiej sytuacji kierujący akcją może wydać decyzję ewakuacji osób z zagrożonego obiektu przed przybyciem Policji.
6. Należy zachować spokój i opanowanie, aby nie dopuścić do przejawów paniki.

III. AKCJA ROZPOZNAWCZO-NEUTRALIZACYJNA ZLOKALIZOWANYCH ŁADUNKÓW WYBUCHOWYCH.

1. Po przybyciu do obiektu policjanta lub policyjnej grupy interwencyjnej administrator obiektu powinien przekazać im wszystkie informacje dotyczące zdarzenia oraz wskazać miejsca zlokalizowanych przedmiotów, rzeczy, urządzeń obcego pochodzenia i punkty neuralgiczne w obiekcie.
2. Policjant lub dowódca grupy policjantów przyjmuje kierowanie akcją, a administrator obiektu winien udzielić mu wszechstronnej pomocy podczas jej prowadzenia.
3. Na wniosek policjanta, kierującego akcją, administrator obiektu podejmuje decyzje o ewakuacji użytkowników i innych osób z obiektu – o ile wcześniej to nie nastąpiło.
4. Identyfikacją i rozpoznaniem zlokalizowanych przedmiotów, rzeczy, urządzeń obcych oraz neutralizowaniem ewentualnie podłożonych ładunków wybuchowych zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane ogniwa organizacyjne Policji, przy wykorzystaniu specjalistycznych środków technicznych..
5. Policjant kierujący akcją, po zakończeniu działań, przekazuje protokolarnie obiekt administratorowi – wzór protokołu w załączeniu.

IV. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Osobom przyjmującym zgłoszenie o podłożeniu ładunków wybuchowych oraz administratorom obiektu nie wolno lekceważyć żadnej informacji na ten temat i każdorazowo powinni powiadomić o tym Policję, która z urzędu dokonuje sprawdzenia wiarygodności każdego zgłoszenia.

2. Administrator obiektu powinien na bieżąco organizować szkolenie personelu w zakresie niniejszej instrukcji oraz winien dysponować planami: ewakuacji i architektonicznym obiektem, w tym rozmieszczenia punktów neutralizacyjnych takich, jak węzły energetyczne i wodne, które udostępni na żądania policjanta kierującego akcją. Policja udziela pomocy w realizacji takiego szkolenia.
3. Administrator obiektu winien podejmować wszelkie kroki, zmierzające do fizycznej i technicznej ochrony obiektu, uniemożliwiającej podkładanie w nim ładunków wybuchowych.
4. Z treścią niniejszej instrukcji należy zapoznać wszystkich pracowników administracyjnych i ochrony w poszczególnych obiektach użyteczności publicznej.

WSKAZÓWKI DO PROWADZENIA ROZMOWY ZE ZGŁASZAJĄCYM O PODŁOŻENIU BOMBY

1. Rozmowę prowadzić spokojnie i uprzejmie. Rozmówca (osoba odbierająca informację) powinna starać się podtrzymać rozmowę, przedłużając czas jej trwania.
2. W trakcie rozmowy dążyć do uzyskania możliwie jak największej ilości informacji o zgłaszającym i posiadanej przez niego wiedzy o terenie lub obiekcie zamachu oraz o podłożonym ładunku wybuchowym.

W tym celu zadawać następujące pytania:

- gdzie podłożono bombę?
- dlaczego bomba została podłożona?
- jak ona wygląda?
- kiedy wystąpi wybuch?
- jakie warunki muszą być spełnione, by nie doszło do wybuchu bomby?

Pytania powyższe i inne uzależnione będą od konkretnej sytuacji.

3. Zgłaszającym uświadomić możliwość spowodowania śmierci lub zranienie osób postronnych w wyniku wybuchu

TREŚĆ ZGŁOSZENIA:

.....

DATA I GODZINA ZGŁOSZENIA:

PŁEĆ I WIEK ZGŁASZAJĄCEGO:

GŁOS I JĘZYK ZGŁASZAJĄCEGO:

ODGŁOSY W TLE ROZMOWY:

UWAGI DODATKOWE:

POWIADOMIĆ NATYCHMIAST:

1. ADMINISTRATORA TEL:

2. POLICJĘ TEL: LUB 997

3.

ZGŁOSZENIE PRZYJĄŁ:

.....

..... dn.
.....
.....

PROTOKÓŁ Nr
z przeprowadzonego rozpoznania minersko-pirotechnicznego
w dniu

W godzinach od do przeprowadzono rozpoznanie minersko pirotechniczne w
Odpowiedzialny za wykonanie rozpoznania

- I. Zakres przeprowadzonego rozpoznania
- II. Wyniki i wnioski z wykonanego rozpoznania
- III. Obiekt, teren po zakończeniu rozpoznania o godz.
przekazano

.....
Dowódca rozpoznania

.....
Przyjmujący obiekt, teren

UWAGI:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

POŻARY

Najczęstszą przyczyną powstania pożaru są:

- *bezmyślne bądź umyślne działanie człowieka;*
 - *zwarcia i wady instalacji elektrycznej;*
 - *wylądowania atmosferyczne.*

Przed wystąpieniem pożaru

Nie dopuścić do powstania pożaru !!!

- Skontroluj domowe źródła ogrzewania i usuń wszelkie nieprawidłowości:
 - bardzo ostrożnie używaj zastępczych źródeł grzewczych (np. przenośne grzejniki elektryczne, gazowe, piecyki na drewno i węgiel), zgodnie z instrukcją obsługi
 - zabezpiecz materiały mogące ulec zapaleniu (podłoga, ściany, firany, meble, stosy gazet itp.), przed możliwością kontaktu z otwartym ogniem, żarem oraz gorącym popiołem;
 - nie używaj kuchenki gazowej do dogrzewania mieszkania.
- Sprawdź i stosuj odpowiednie zabezpieczenia instalacji elektrycznej:
 - nigdy nie „watuj korków”;
 - **Automatyczny bezpiecznik kosztuje kilka złotych !!!**
 - włączając kilka urządzeń do jednego gniazdka przeciążasz instalację elektryczną;
 - używaj rozgałęźników z bezpiecznikami;
 - utrzymuj instalację odgromową oraz kominową w dobrym stanie.
- Przetrzymując w mieszkaniu pojemniki z rozpuszczalnikami, benzyną, farbami itp. – przetrzymujesz bombę, której wystarczy już tylko zapalnik !!!
- Przygotuj rodzinę do ewentualnej ewakuacji:
 - określ w mieszkaniu, domu i obejściu gospodarskim drogi ewakuacji oraz zapoznaj z nimi domowników, przetrenuj z rodziną taką ewakuację. Winny być ustalone co najmniej dwie drogi ewakuacji;
 - naucz rodzinę, jak przemieszczać się w pomieszczeniach zadymionych.
- W miarę możliwości:
 - zainstaluj w mieszkaniu, domu i obejściu gospodarskim wykrywacze dymów (pożaru) i eksploatuj je zgodnie z instrukcją;
 - zaopatrz mieszkanie, dom i obejście w podręczne gaśnice i naucz rodzinę posługiwać się nimi. Przestrzegaj terminów badania sprawności gaśnic i ich legalizacji.

Zapisz i zapamiętaj numer telefonu 998 do straży pożarnej oraz naucz dzieci jak informować przez telefon o pożarze.

W razie pożaru

Jeśli zauważyłeś pożar to:

- Masz obowiązek prawny i moralny powiadomić o tym osoby zagrożone, straż pożarną lub inne służby ratownicze;
- Użyj prostych sposobów by ugasić pożar w zarodku – gaśnica, woda, koc gaśniczy:
 - jeśli ubranie pali się na Tobie – zatrzymaj się, połóż na ziemi i obracaj do chwili

- zduszenia ognia, ucieczka spowoduje tylko zwiększenie płomienia;
- jeśli pali się tłuszcz w naczyniu kuchennym – ugaś go solą kuchenną lub po prostu nakryj szczelną pokrywą.
- c) Nie gaś urządzeń elektrycznych wodą – mogą być pod napięciem, postaraj się odłączyć zasilanie elektryczne.
- d) **Nie próbuj gasić ognia, którego nie jesteś w stanie opanować**, wyprowadź wszystkie osoby zagrożone w bezpieczne miejsce i w razie potrzeby udziel pierwszej pomocy.
- e) Gdyby pożar i swąd dymu obudzi Cię ze snu – zbadaj, czy drzwi są ciepłe, jeżeli tak to nie otwieraj ich lecz użyj innych dróg by opuścić pomieszczenie (np. przez okno, o ile jest to możliwe) lub usilnie wzywaj pomocy, wymachując przez okno białym, obrusem prześcieradłem:
 - jeśli musisz wyjść przez pomieszczenia zadymione to zakryj usta i nos gęstą tkaniną, okryj się czymś trudnozapalnym i przemieszczaj tuż przy podłodze – dym i gorące powietrze unosi się do góry, a dołem powietrze jest bardziej czyste i chłodne. Bądź przygotowany! Dym drażni oczy;
- f) **Opuszczając mieszkanie zabierz ze sobą wszystkich domowników:**
 - **dzieci potrafią chować się przed ogniem w miejscach, z których ich nie widać: szafie, pod łóżkiem, pod pościelą itp.**

Po pożarze

- a) **Jeśli zamierzasz wejść do budynku po pożarze powinieneś:**
 - upewnić się, czy właściwie służby (władze, straż pożarna) stwierdziły, że budynek jest bezpieczny;
 - uważać na oznaki dymu i gorąca;
 - nie włączać instalacji elektrycznej w budynku (pomieszczeniu) po pożarze przed jej sprawdzeniem przez elektryka;
 - jeśli został wyłączony główny wyłącznik gazu, dopływ gazu z sieci zasilającej do budynku – to w razie ponownego jego włączenia, wezwij **upoważnionego pracownika technicznego administracji obiektu oraz służbę gazowniczą**;
 - zachować czujność i uwagę, gdyż po pożarze elementy konstrukcyjne budynku (zabudowań) mogą być osłabione (np. dachy i stropy) i mogą wymagać naprawy.
- b) Jeśli fachowcy (inspektor budowlany) stwierdzą, że budynek po pożarze jest niebezpieczny, należy opuścić dom:
 - o konieczności opuszczenia domu powiadom policję, aby wzięła go i pozostawione mienie pod ochroną;
 - zabierz ze sobą dowód tożsamości i inne ważne dokumenty, niezbędne i cenne przedmioty (okulary, polisy ubezpieczeniowe, pieniądze, biżuterię).
- c) Skontaktuj się z firmą ubezpieczeniową w przypadku, gdy twoje mieszkanie, twój dom, zabudowania gospodarcze i pozostałe mienie ubezpieczyłeś od pożaru;
- d) Wyrzuć produkty żywnościowe, napoje i lekarstwa, które były narażone na działanie wysokiej temperatury, dymu i płomieni. Dotyczy to również zawartości lodówki i zamrażarki. Nie wolno też ponownie zamrażać rozmrożonej żywności;
- e) Jeśli sejf lub metalowa skrzynia uległy oddziaływaniu pożaru, nie próbuj ich otwierać. W ich wnętrzu przez długi czas (wiele godzin) może utrzymywać się wysoka temperatura. Jeśli otworzysz drzwi sejfu lub skrzyni przed wychłodzeniem, powietrze z zewnątrz w połączeniu z wysoką temperaturą wnętrza sejfu (skrzyni) może spowodować zapalenie się zawartości.

SKAŻENIE PROMIENIOTWÓRCZE

Wypadki radiologiczne mogą zdarzyć się wszędzie tam, gdzie materiały radioaktywne są używane lub transportowane.

Ponadto mogą one mieć miejsce elektrowniach jądrowych, szpitalach, uniwersytetach, laboratoriach badawczych, w zakładach przemysłowych, na głównych drogach, liniach kolejowych oraz stocznicach.

Materiały radioaktywne są niebezpieczne z powodu szkodliwego oddziaływania niektórych typów promieniowania na komórki ciała. Im dłużej dana osoba jest narażona na promieniowanie, tym większe jest zagrożenie. Są trzy czynniki, które minimalizują oddziaływanie promieniowania na twoje ciało odległość, osłona oraz czas.

Odległość - im większa odległość pomiędzy tobą a źródłem promieniowania – tym mniejszą dawkę promieniowania otrzymasz. W razie poważnych awarii jądrowych, władze prawdopodobnie będą wzywać do ewakuacji, aby oddalić się od źródła promieniowania.

Osłona - podobnie jak odległość – im bardziej ciężkie i gęste materiały pomiędzy tobą a źródłem promieniowania – tym lepiej. Właśnie dlatego, w czasie wypadków radiologicznych, władze będą zalecać pozostawienie wewnątrz pomieszczeń. W niektórych przypadkach, ściany twojego domu będą wystarczającym zabezpieczeniem.

Czas - W większości przypadków natężenie promieniowania szybko maleje. Ograniczenie czasu przebywania w zasięgu promieniowania, zmniejszy wielkość pochłoniętej dawki promieniowania. Po wystąpieniu wypadków radiologicznych, lokalne władze będą monitorować wszystkie przypadki pojawienia się promieniowania i określić, kiedy mnie zagrożenie.

Przed zagrożeniem radiacyjnym

- a) Na wypadek katastrofy miej przygotowane następujące rzeczy:
 - latarkę z zapasowymi bateriami;
 - przenośne radio bateryjne z zapasowymi bateriami;
 - apteczkę i podręcznik pierwszej pomocy;
 - alarmowy zapas żywności i wody;
 - zapas worków do przechowywania żywności;
 - otwieracz do konserw;
 - solidne obuwie.
- b) Bądź przygotowany do ewakuacji lub schronienia się w swoim domu.
- c) Opracuj plan komunikowania się na wypadek zagrożenia.
- d) Przygotuj plan oraz sposoby powrotu do domu członków rodziny, jeżeli w czasie wystąpienia zagrożenia są rozdzieleni (realna możliwość w ciągu dnia, gdy dorośli są w pracy, a dzieci w szkole).
- e) Poproś krewnych lub znajomych, zamieszkałych w innych miejscowościach, aby służyli jako miejsce kontaktu dla twojej rodziny. Upewnij się czy wszyscy członkowie twojej rodziny znają nazwisko, adres i nr telefonu osoby kontaktowej.

- f) Jeśli prowadzisz samodzielne gospodarstwo rolne, zastanów się nad zabezpieczeniem paszy dla zwierząt hodowlanych, ujęć wody pitnej oraz pomieszczeń dla nich.

W czasie zagrożenia radiacyjnego

- a) Zachowaj spokój:
- nie każdy wypadek, związany z wydostaniem się substancji promieniotwórczej jest dla ciebie niebezpieczny;
 - wypadek może dotyczyć tylko terenu zakładu (elektrowni atomowej) i może nie powodować żadnych zagrożeń zewnętrznych.
- b) Uważnie i stale słuchaj radia, oglądaj telewizję krajową lub lokalną. Komunikaty określają charakter wypadku, stopień zagrożenia oraz jego zasięg i szybkość rozprzestrzeniania się – wykonaj zalecenia wynikające z komunikatów.
- c) Gdy powracasz do miejsca schronienia z zewnątrz:
- weź prysznic, zmień buty i odzież;
 - schowaj rzeczy noszone na zewnątrz do plastikowej torby i szczelnie je zamknij.
- d) Jeśli otrzymasz polecenie ewakuacji wykonaj niezwłocznie, według zaleceń władz (służb ratowniczych):
- nasłuchuj w radiu i telewizji komunikatów o drogach ewakuacji, tymczasowych schronach i sposobach postępowania;
 - zabierz przygotowane na ewakuację rzeczy.

Pamiętaj o swoich sąsiadach, którzy mogą potrzebować specjalnej pomocy przy małych dzieciach, starszych lub niepełnosprawnych osobach.

- e) W wypadku zaniechania ewakuacji, pozostań w domu:
- zabezpiecz i pozamykaj okna i drzwi;
 - wyłącz klimatyzację, wentylację, ogrzewanie nawiewowe itp.;
 - mniej przy sobie cały czas włączone radio bateryjne;
 - zamknij (uszczelnij) zasuwy piecove i kominowe;
 - udaj się do piwnicy lub innych pomieszczeń, poniżej powierzchni gruntu;
 - pozostań wewnątrz pomieszczeń do czasu, aż władze (służby ratownicze) ogłoszą, że jest już bezpiecznie;
 - jeśli musisz wyjść na zewnątrz, zakryj usta i nos mokrym ręcznikiem. Bądź przygotowany do ewakuacji lub schronienia się na dłuższy czas w swoim domu.
- f) Ukryj inwentarz i nakarm go przechowaną w zamknięciu paszą.
- g) Nie używaj telefonu jeśli nie jest to konieczne. Linie telefoniczne są niezbędne dla akcji ratowniczej.
- h) Przechowuj żywność w szczelnych pojemnikach lub lodówce:
- nie zabezpieczoną żywność przed schowaniem dokładnie opłucz;
 - zrezygnuj ze spożywania owoców, warzyw i wody z niepewnych źródeł.
- i) Dalej postępuj zgodnie z zaleceniami określonymi przez władze (służby ratownicze) do czasu odwołania zagrożenia skażeniem promieniotwórczym

Po odwołaniu zagrożenia radiacyjnego

- a) Opuść ukrycie i w razie najmniejszych podejrzeń o skażeniu poddaj siebie i rodzinę zabiegom sanitarnym.
- b) Unikaj spożywania żywności z twojego ogrodu oraz mleka od twoich krów kóz, dopóki nie będą zbadane przez lokalny urząd sanitarny.
- c) W przypadku zarządzenia ewakuacji zabierz ze sobą najcenniejsze rzeczy, odzież, dokumenty i produkty żywnościowe. Zabezpiecz mieszkanie.

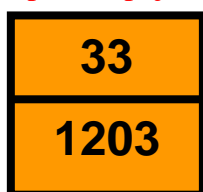
UWOLNIENIE NIEBEZPIECZNYCH ŚRODKÓW CHEMICZNYCH

Najczęstszą przyczyną uwolnień niebezpiecznych środków chemicznych (NŚCh) są:

- awarie i katastrofy w obiektach przemysłowych;
- **wypadki cystern kolejowych oraz autocystern;**
- rozszczelnienia rurociągów przemysłowych;
- katastrofy morskich tankowców i chemikaliowców.

Zapamiętaj !!!

Pojazdy samochodowe przewożące substancje niebezpieczne są oznakowane pomarańczowymi prostokątami tablicami z czarnymi napisami cyfrowymi, oznaczającymi rodzaj niebezpiecznej substancji według międzynarodowych oznaczeń, umieszczonymi z tyłu i przodu pojazdu w następujący sposób: np. benzyny – paliwa silnikowe.

- nr rozpoznawczy niebezpieczeństwa

- nr substancji wg wykazu ONZ

- a) Jeżeli jesteś świadkiem wypadku z udziałem NŚCh – powiadom natychmiast w jakikolwiek sposób straż pożarną i policję.

Podaj istotne dane:

- **miejsce zdarzenia;**
 - **charakter zdarzenia;**
 - **swoje dane.**
- b) Nie bądź kibicem zdarzenia, ale oddal się z miejsca wypadku, aby zminimalizować ryzyko zatrucia.
- c) Opuść rejon zagrożony, kierując się prostopadle do kierunku wiatru.
- d) Chroń swoje drogi oddechowe. W tym celu wykonaj filtr ochronny z dostępnych Ci materiałów (zwilżona w wodzie lub wodnym roztworze sody oczyszczonej chusteczka, szalik, ręcznik itp.) i osłoń nim drogi oddechowe.
- e) Jeśli jesteś w samochodzie – zamknij okna, włącz wentylację wewnętrzną – staraj się jak najszybciej opuść strefę skażenia.
- f) Stosuj się ściśle do poleceń służb ratowniczych lub komunikatów, przekazywanych przez lokalne środki przekazu – radio, TV, megafony.
- g) Jeśli przebywałeś w strefie skażonej, zdejmij ubranie, które uległo zanieczyszczeniu i zamień je na czyste oraz dużą ilością bieżącej wody przemyj oczy, usta, nos i weź prysznic.

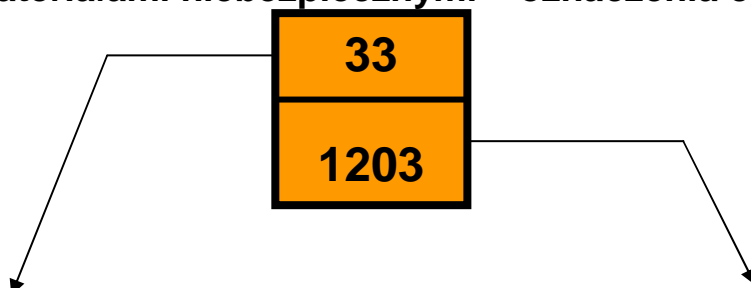
Jeśli istnieje prawdopodobieństwo, że niebezpieczne środki chemiczne przenikają do Twojego domu to:

- a) Włącz radio lub telewizor na program lokalny i stosuj się ściśle do poleceń wydanych przez lokalne władze (służby ratownicze).
- b) Uszczelnij wszystkie otwory okienne, wentylacyjne, drzwi – oklejając je taśmą klejącą, obkładając rulonami z mokrych ręczników czy prześcieradeł.
- c) Oddychaj przez maseczkę wykonaną z gazy, waty, ręcznika itp.
- d) Zadbaj o bezpieczeństwo swoich podopiecznych, dzieci, osób niepełnosprawnych, zwierząt domowych.
- e) Pozostań w wewnętrznej części budynku przy zamkniętych drzwiach – w przypadku gdy istnieje niebezpieczeństwo skażenia chlorem, udaj się na wyższe kondygnacje np. do sąsiadów. W przypadku amoniaku – kieruj się do pomieszczeń położonych na niskich kondygnacjach.

- f) Powiadom o zagrożeniu najbliższe otoczenie.
- g) Wyłącz urządzenia elektryczne i gazowe z otwartym ogniem.
- h) Nie jedz żywności i nie pij płynów, które mogły ulec skażeniu.

Oznaczenia materiałów niebezpiecznych

Tablica ostrzegawcza dla zbiorników (cystern) z materiałami niebezpiecznymi – oznaczenia cyfrowe

<u>Numer rozpoznawczy rodzaju niebezpieczeństwa</u>	<u>Numer rozpoznawczy materiału z nr rozpoznawczym rodzaju niebezpieczeństwa</u>																																																										
<p>1 - pierwsza cyfra oznacza:</p> <p>2 – emisję gazu spowodowaną ciśnieniem lub reakcją chemiczną.</p> <p>3 – łatwopalność materiałów ciekłych (par) i gazu lub materiału ciekłego podatnego na samonagrzanie.</p> <p>4 – łatwopalność materiałów stałych lub materiału stałego podatnego na samonagrzanie.</p> <p>5 – działanie utleniające.</p> <p>6 – działanie trujące.</p> <p>7 – działanie promieniotwórcze.</p> <p>8 – niebezpieczeństwo samorzutnej i gwałtownej reakcji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podwójna cyfra oznacza zwiększone niebezpieczeństwo np. 33 • Zero po pierwszej cyfrze oznacza, że materiał nie przedstawia dodatkowego niebezpieczeństwa np. 30 • Znak „X” przed numerem oznacza absolutny zakaz zetknięcia się (kontaktu) materiału z wodą np. X83 	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>1005 – amoniak</td><td style="text-align: right;">268</td></tr> <tr><td>1017 – chlor</td><td style="text-align: right;">266</td></tr> <tr><td>1035 – etan</td><td style="text-align: right;">23</td></tr> <tr><td>1076 – fosgen</td><td style="text-align: right;">266</td></tr> <tr><td>1090 – aceton</td><td style="text-align: right;">33</td></tr> <tr><td>1133 – kleje</td><td style="text-align: right;">33</td></tr> <tr><td>1165 – dioksan</td><td style="text-align: right;">33</td></tr> <tr><td>1202 – paliwo do silników Diesla</td><td style="text-align: right;">30</td></tr> <tr><td>1203 – benzyny</td><td style="text-align: right;">33</td></tr> <tr><td>1223 – nafta</td><td style="text-align: right;">30</td></tr> <tr><td>1262 – oktany</td><td style="text-align: right;">33</td></tr> <tr><td>1400 – bar</td><td style="text-align: right;">423</td></tr> <tr><td>1407 – cez</td><td style="text-align: right;">423</td></tr> <tr><td>1428 – sól</td><td style="text-align: right;">X423</td></tr> <tr><td>1558 – arsen</td><td style="text-align: right;">60</td></tr> <tr><td>1692 – strychnina</td><td style="text-align: right;">66</td></tr> <tr><td>1713 – cjanek cynku</td><td style="text-align: right;">66</td></tr> <tr><td>1789 – kwas solny</td><td style="text-align: right;">80</td></tr> <tr><td>1814 – ług potasowy</td><td style="text-align: right;">80</td></tr> <tr><td>1831 - kwas siarkowy dymiący</td><td style="text-align: right;">X886</td></tr> <tr><td>1833 – kwas siarkowy</td><td style="text-align: right;">80</td></tr> <tr><td>1872 – tlenek ołowiu</td><td style="text-align: right;">56</td></tr> <tr><td>1957 – wodór ciężki</td><td style="text-align: right;">23</td></tr> <tr><td>1969 – izobutan</td><td style="text-align: right;">23</td></tr> <tr><td>1971 – metan sprężony</td><td style="text-align: right;">23</td></tr> <tr><td>2257 – potas</td><td style="text-align: right;">X423</td></tr> <tr><td>2389 – furan</td><td style="text-align: right;">33</td></tr> <tr><td>2809 – rtęć</td><td style="text-align: right;">80</td></tr> <tr><td>3065 – alkohol pow. 70%</td><td style="text-align: right;">33</td></tr> </table>	1005 – amoniak	268	1017 – chlor	266	1035 – etan	23	1076 – fosgen	266	1090 – aceton	33	1133 – kleje	33	1165 – dioksan	33	1202 – paliwo do silników Diesla	30	1203 – benzyny	33	1223 – nafta	30	1262 – oktany	33	1400 – bar	423	1407 – cez	423	1428 – sól	X423	1558 – arsen	60	1692 – strychnina	66	1713 – cjanek cynku	66	1789 – kwas solny	80	1814 – ług potasowy	80	1831 - kwas siarkowy dymiący	X886	1833 – kwas siarkowy	80	1872 – tlenek ołowiu	56	1957 – wodór ciężki	23	1969 – izobutan	23	1971 – metan sprężony	23	2257 – potas	X423	2389 – furan	33	2809 – rtęć	80	3065 – alkohol pow. 70%	33
1005 – amoniak	268																																																										
1017 – chlor	266																																																										
1035 – etan	23																																																										
1076 – fosgen	266																																																										
1090 – aceton	33																																																										
1133 – kleje	33																																																										
1165 – dioksan	33																																																										
1202 – paliwo do silników Diesla	30																																																										
1203 – benzyny	33																																																										
1223 – nafta	30																																																										
1262 – oktany	33																																																										
1400 – bar	423																																																										
1407 – cez	423																																																										
1428 – sól	X423																																																										
1558 – arsen	60																																																										
1692 – strychnina	66																																																										
1713 – cjanek cynku	66																																																										
1789 – kwas solny	80																																																										
1814 – ług potasowy	80																																																										
1831 - kwas siarkowy dymiący	X886																																																										
1833 – kwas siarkowy	80																																																										
1872 – tlenek ołowiu	56																																																										
1957 – wodór ciężki	23																																																										
1969 – izobutan	23																																																										
1971 – metan sprężony	23																																																										
2257 – potas	X423																																																										
2389 – furan	33																																																										
2809 – rtęć	80																																																										
3065 – alkohol pow. 70%	33																																																										

UPAŁY

Zbyt intensywny wysiłek w czasie gorącego dnia, spędzanie zbyt długiego czasu na słońcu albo zbyt długie przebywanie w przegrzonym miejscu może spowodować uraz termiczny. Aby móc skutecznie zapobiegać podobnym przypadkom poznaj objawy i bądź gotów do udzielania pierwszej pomocy w takich przypadkach. Uraz termiczny może przybrać postać oparzenia słonecznego lub przegrzania.

Oparzenia słoneczne

Objawy: zaczerwienienie i bolesność skóry, możliwe swędzenie, pęcherze, gorączka, ból głowy.

Pierwsza pomoc: weź chłodny prysznic, użyj mydła aby usunąć olejki (kremy). Miejsca oparzone polewaj dużą ilością zimnej wody. Jeśli na skórze wystąpią pęcherze, zrób suchy, sterylny opatrunek i skorzystaj z pomocy medycznej.

Przegrzanie

Objawy: Osłabienie, zawroty głowy, pragnienie, nudności i wymioty, kurcze mięśni (zwłaszcza nóg i brzucha), utrata przytomności.

Pierwsza pomoc: Połóż poszkodowaną osobę w chłodnym miejscu (nogi unieś na wysokość 20 – 30 cm.). Poluzuj ubranie. Użyj zimnej, mokrej tkaniny jako okładu do obniżenia temperatury ciała. Podawaj do picia wodę z solą małymi łykami. Jeśli wystąpią nudności, odstaw wodę. Jeśli wystąpią wymioty, szukaj natychmiastowej pomocy medycznej. W przypadku utraty przytomności przy wyczuwalnym oddechu i tętnie, ułóż poszkodowanego na bok.

Bądź przygotowany na wystąpienie gwałtownego ocieplenia !

1. Utrzymuj chłodne powietrze wewnątrz pomieszczeń poprzez stosowanie żaluzji w drzwiach i oknach.
2. Rozważ utrzymanie w użyciu zewnętrznych okiennic przez cały rok. Zewnętrzne okiennice latem nie dopuszczają ciepła do wnętrza domu, natomiast utrzymują ciepło w domu zimą. Sprawdź przewody urządzeń klimatyzacyjnych, czy są właściwie izolowane i szczelne.
3. Oszczędzaj elektryczność. W okresie dużych upałów ludzie mają tendencje do znacznie większego zużycia energii elektrycznej na potrzeby urządzeń klimatyzacyjnych co prowadzi do niedoboru mocy lub przerw w dopływie prądu.
4. Przebywaj wewnątrz pomieszczeń tak długo, jak to możliwe. Jeśli jest brak klimatyzacji, przebywaj na niższym poziomie budynku poza zasięgiem światła słonecznego.
5. Spożywaj zbilansowane, lekkie posiłki.
6. Regularnie pij duże ilości wody. Osoby cierpiące na epilepsję oraz schorzenia serca, nerek lub wątroby, będące na nisko-wodnej diecie oraz mające problemy z utrzymaniem płynów powinny skontaktować się z lekarzem przed zwiększonym przyjmowaniem płynów.

7. Ogranicz przyjmowanie napojów alkoholowych. Mimo, że piwo i napoje alkoholowe zdają się zaspokoić pragnienie to zazwyczaj powodują duże odwodnienie organizmu.
8. Ubieraj się w luźno dopasowane rzeczy zakrywające możliwie największą powierzchnię skóry. Lekka o jasnych kolorach odzież odbija ciepło i promieniowanie słońca oraz pomaga utrzymać normalną temperaturę ciała.
9. Noś okrycia głowy, które skutecznie będą chronić twarz i głowę przed nadmiernym nagraniem.
10. Unikaj zbytniego nasłonecznienia. Opalenizna spowalnia zdolność do samoczynnego chłodzenia się. Użyj środków ochrony przed promieniami słonecznymi o wysokim współczynniku skuteczności ochrony.
11. Unikaj skrajnych zmian temperatury. Zwolnij tryb życia. Zredukuj, wykreśl lub przeorganizuj wyczerpujące zajęcia. Osoby wysokiego ryzyka powinny przebywać w chłodnych miejscach. Stosuj tabletki solne ale tylko wtedy, jeśli zostały zalecone przez lekarza.
12. Pamiętaj, że podczas upałów występuje zwiększone zagrożenie przeciwpożarowe – przebywając w lesie, na podsuszonych łakach, ścierniskach zachowaj szczególną ostrożność i staraj się nie zaprószyć ognia.

Podczas suszy

1. Zmniejsz zużycie wody.
2. Podlewanie trawników i mycie samochodów marnotrawi wodę.
3. Gdzie tylko możliwe używaj wielokrotnie tej samej wody.

ŚNIEŻYCE

Silny wiatr w połączeniu z temperaturą powietrza tylko nieco poniżej 0°C może mieć taki sam skutek, jak stojące powietrze o temperaturze poniżej -30°C. Może być to przyczyną odmrożenia i wychłodzenia organizmu.

Odmrożenie jest skutkiem oddziaływania zimna (choć niekoniecznie mrozu). W wyniku odmrożenia mogą wystąpić trwałe uszkodzenia najbardziej naradzonych odmrożeniem części ciała. Typowymi objawami tego urazu są znaczne wychłodzenie, zaczerwienienie, utrata czucia oraz błądność palców rąk i nóg, nosa, małżowin usznych.

Wychłodzenie jest stanem gdy temperatura wewnętrzna ciała spada poniżej +35°C. Objawami wychłodzenia są zaburzenia świadomości do śpiączki włącznie, powolna mowa, poczucie wyczerpania, zaburzenia mowy, senność.

Jeżeli u kogoś podejrzewane jest wystąpienie odmrożenia lub wychłodzenia – rozpocznij powolne ogrzewanie osoby i poszukaj natychmiastowej pomocy medycznej. Rozpocznij od ogrzewania torsu tej osoby. Zdejmij przemarznięte ubranie, ułóż osobę na suchej tkaninie i okryj całe ciało kocem, folią aluminiową – ogrzewaj do własnym ciałem.

Nie uznawaj pochopnie osoby wyziębionej za zmarłą przed próbą reanimacji.

przy odmrożeniach kończyn zanurz je w letniej wodzie o temperaturze ciała zdrowego człowieka. Na inne odmrożone części ciała nakładaj (nie gorące!) okłady.

Nie podawaj osobie dotkniętej odmrożeniem lub wychłodzeniem alkoholu w szczególności gdy nie ma możliwości zapewnienia jej ciepłego schronienia.

Unikaj podawania kawy ze względu na zawartość kofeiny, nie podawaj żadnych leków bez dodatkowych wskazań.

Bądź przygotowany na wystąpienie śnieżyc, zawiei i zamieci!

1. W czasie opadów pozostań w domu.
2. Jeżeli musisz wyjść na zewnątrz ubierz się w ciepłą odzież wielowarstwową i powiadom kogokolwiek o docelowym miejscu podróży oraz o przewidywanym czasie dotarcia na miejsce przeznaczenia.
3. Zachowaj ostrożność poruszając się po zaśnieżonym i oblodzonym terenie, zwróć uwagę na zwisające sopele, zwały śniegu na dachach budynków, itp.

Jazda samochodem w zimie

Jedną z wielu przyczyn ofiar śmiertelnych w zimie jest niewłaściwe przygotowanie pojazdu do sezonu zimowego oraz brak znajomości postępowania na wypadek unieruchomienia pojazdu lub zabłądzenia podczas podróżowania. Dlatego też, aby bezpiecznie podróżować:

- a) Sprawdź następujące elementy twojego samochodu:
 - akumulator;
 - płyn chłodzący;
 - wycieraczki i płyn do spryskiwania szyb;
 - układ zapłonowy;
 - termostat;
 - oświetlenie pojazdu;
 - światła awaryjne;
 - układ wydechowy;
 - układ ogrzewania;
 - hamulce;
 - odmrażacz;
 - poziom oleju (jeśli jest taka potrzeba, wymień na olej zimowy).
- b) Załóż zimowe opony i upewnij się czy mają odpowiedni bieżnik. Uniwersalne opony radialne zazwyczaj nadają się do większości warunków zimowych. Jednakże przepisy w niektórych krajach wymagają stosowania opon z łańcuchami lub opon śniegowych z kolcami.
- c) Mniej przygotowaną skrobaczkę do szyb oraz narzędzie do usuwania śniegu.
- d) Utrzymuj co najmniej połowę pojemności zbiornika paliwa w czasie zimy.
- e) Starannie planuj długie podróże.
- f) Słuchaj komunikatów radiowych o aktualnych warunkach drogowych.
- g) Podróżuj w ciągu dnia i jeśli to możliwe w towarzystwie przynajmniej jednej osoby.
- h) W czasie burzy śniegowej staraj się korzystać z komunikacji publicznej.
- i) Ubieraj się ciepło. Noś odzież wielowarstwową lekko dopasowaną.
- j) Na czas dłuższej podróży przygotuj wysokoenergetyczne suche pożywienie oraz kilka butelek wody.
- k) Mniej w swoim samochodzie:
 - migające światło przenośne z zapasowymi bateriami;
 - apteczkę pierwszej pomocy oraz niezbędne leki;
 - śpiwór lub koc;
 - torby plastikowe (do celów sanitarnych);
 - zapalki;
 - małą łopatkę – saperkę;
 - podręczne narzędzia – szczypce uniwersalne, klucz nastawny, śrubokręt itp.;
 - przewody do rozruchu silnika;

- łańcuchy lub siatki na opony;
- jaskrawo kolorową tkaninę do użycia jako flagi sygnalizacyjnej.

Jeśli utknąłeś w drodze

1. Pozostań w samochodzie. Nie szukaj sam pomocy, chyba że pomoc jest widoczna w odległości 100m.
2. Umocuj na antenie lub dachu samochodu jaskrawą część ubrania (najlepiej koloru czerwonego) tak, aby widoczna była dla ratowników.
3. Użyj wszystkich dostępnych środków do poprawienia izolacji samochodu.
4. Uruchamiaj silnik co godzinę na 10 minut. W czasie pracy silnika włącz ogrzewanie oraz zewnętrzne światła samochodu.
5. **Zachowaj ostrożność z uwagi na trujące działanie tlenku węgla w spalinach. Utrzymuj rurę wydechową wolną od śniegu oraz dla wentylacji lekko uchyl okno.**
6. Zwracaj uwagę na oznaki odmrożeń lub wychłodzenia organizmu.
7. Wykonaj lekkie ćwiczenia dla utrzymania krążenia krwi. Od czasu do czasu klaskaj w dłonie, wykonuj wymachy ramionami. Staraj się nie przebywać w jednej pozycji zbyt długo. Jeśli w samochodzie jest więcej niż jedna osoba, należy spać kolejno, na zmianę.
8. Dla utrzymania ciepła osoby powinny zgromadzić się koło siebie.
9. Unikaj zbytniego lub nadmiernego wysiłku. Zimne otoczenie powoduje dodatkowe obciążenie dla serca. Nadmierny wysiłek taki jak odgarnianie śniegu albo pchanie samochodu może spowodować zdrowotne dolegliwości.

ZASADY ZACHOWANIA SIĘ NA WYPADEK EWAKUACJI

/Poradnik dla ludności gminy Polanów/

Ewakuacja jest jednym z podstawowych działań mających na celu ochronę życia i zdrowia ludzi, zwierząt oraz ratowanie mienia, w tym zabytków oraz ważnej dokumentacji, w przypadku wystąpienia wszelkiego rodzaju zagrożeń. Jej prowadzenie może mieć miejsce w różnych stadiach zdarzeń niebezpiecznych. W praktyce najczęściej przeprowadza się ewakuację osób poszkodowanych lub bezpośrednio zagrożonych (także zagrożonego mienia) po wystąpieniu zdarzenia niebezpiecznego (np. pożaru, wybuchu lub innego miejscowego zagrożenia). Ewakuacja może mieć również charakter prewencyjny, tzn. może być prowadzona z terenów i obiektów, w przypadku zbliżającego się zagrożenia, np. związanego z rozprzestrzenianiem się zaistniałych zdarzeń niebezpiecznych (powódź, katastrofa chemiczna itp.) lub groźbą prowadzenia działań militarnych, w przypadku zagrożeń wojennych. Zadania w zakresie przygotowania i przeprowadzania ewakuacji oraz przedsięwzięć z nią związanych (np. zapewnienie warunków do przetrwania ewakuowanej ludności, zabezpieczenie ewakuowanego mienia) realizowane są przez wiele podmiotów, których kompetencje określone są w wielu aktach prawnych.

Ewakuacji podlegają wszyscy, którzy znajdują się w rejonie zagrożenia. Pierwszeństwo ewakuacji powinno objąć m.in.: matki i dzieci, kobiety ciężarne, osoby niepełnosprawne, osoby przebywające w zakładach opiekuńczych, domach dziecka, szpitalach dla przewlekle i nieuleczalnie chorych, podopiecznych opieki społecznej itp.

Ewakuacji nie podlegają, w zależności od jej rodzaju:

- osoby wchodzące w skład organizacji ratowniczych, ochrony ludności i służb porządku publicznego,
- osoby niezbędne dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania życia lokalnej społeczności,
- osoby posiadające przydziały mobilizacyjne do sił zbrojnych lub formacji uzbrojonej nie wchodzącej w skład sił zbrojnych,
- funkcjonariusze formacji uzbrojonych nie wchodzących w skład sił zbrojnych / ABW, Straży Granicznej, BOR, itp. / ,
- osoby, które otrzymały przydział organizacyjno - mobilizacyjny do jednostki przewidzianej do militaryzacji lub jednostki zmilitaryzowanej,
- osoby, które otrzymały przydział organizacyjno - mobilizacyjny do formacji obrony cywilnej,

- osoby niezbędne w danym rejonie, ze względu na realizację zadań przez siły zbrojne.

Ewakuacja polega na przemieszczeniu się ludności, zwierząt i mienia z rejonów, w których występują zagrożenia do miejsc bezpiecznych. Z uwagi na uwarunkowania związane z rodzajem i skalą zagrożenia możemy wyróżnić ewakuację I, II i III stopnia.

Ewakuacja I stopnia polega na niezwłocznym przemieszczeniu ludności, zwierząt, mienia z obszarów/miejsc, w których wystąpiło nagle, nieprzewidziane bezpośrednio zagrożenie poza strefę zagrożenia. Realizuje się ją natychmiast po zaistnieniu zagrożenia dla życia, zdrowia, i mienia. Organizuje się ją na polecenie wójta, burmistrza /prezydenta miasta/. Ewakuację może także zarządzić osoba kierująca akcją ratunkową na terenie objętym tą akcją. Kierujący akcją ratowniczą zobowiązany jest każdorazowo powiadomić właściwy organ administracji samorządowej o podjętej takiej decyzji, podając w szczególności:

1. rejon, teren, obiekty lub zespół budynków dla którego zarządził ewakuację,
2. rodzaj zagrożenia, który był czynnikiem determinującym ogłoszenie ewakuacji,
3. liczbę ewakuowanych,
4. miejsce do którego dokonano ewakuacji.

Ewakuacja II stopnia polega na uprzednio przygotowanym planowym przemieszczeniu ludności, zwierząt, mienia z rejonów przyległych do zakładów, obiektów hydrotechnicznych, ze stref zalewowych oraz rejonów przyległych do innych obiektów stanowiących potencjalne zagrożenie dla ludności, zwierząt lub mienia w przypadku ich uszkodzenia lub awarii. Realizuje się ją w sytuacji wystąpienia symptomów takiego zagrożenia.

Ewakuacja III stopnia polega na uprzednio przygotowanym przemieszczeniu ludności, zwierząt, mienia, podczas podwyższania stanu gotowości obronnej państwa. Prowadzona jest w czasie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny.

W ramach ewakuacji I, II i III stopnia należy przewidzieć zarówno ewakuację zorganizowaną, jak i samoewakuację.

Samoewakuacja polega na przemieszczeniu się ludności z rejonów w których może wystąpić lub wystąpiło bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia poza strefę zagrożenia,. Prowadzona jest przede wszystkim w oparciu o własne możliwości (transportowe, zakwaterowania,

itd.).

W przypadku ewakuacji I i II stopnia decyzję o jej przeprowadzeniu, w zależności od rodzaju i skali zagrożenia podejmują:

- wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta, wojewoda z obszarów bezpośrednio zagrożonych;
- organy kierujące działaniami w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia, w zależności od obszaru objętego klęską są to:
 - wójt (burmistrz, prezydent miasta) – jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono tylko na obszarze gminy,
 - starosta – jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono na obszarze więcej niż jednej gminy wchodzącej w skład powiatu,
 - wojewoda – jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono na obszarze więcej niż jednego powiatu wchodzącego w skład województwa, – minister właściwy do spraw wewnętrznych lub inny (właściwy) minister – jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono na obszarze więcej niż jednego województwa,
- wojewoda w przypadku zdarzeń radiacyjnych o zasięgu wojewódzkim,
- minister właściwy do spraw wewnętrznych w przypadku zdarzeń radiacyjnych o zasięgu krajowym,
- osoba kierująca akcją ratunkową; w tym przypadku zakres oraz sposób organizacji działań określa organ władzy publicznej (nie dotyczy II stopnia ewakuacji). Do obowiązku wójta, (burmistrza, prezydenta miasta) oraz właściwego terenowo organu obrony cywilnej (jeżeli zachodzi taka konieczność) należy zabezpieczenie warunków niezbędnych do przetrwania ewakuowanej i poszkodowanej ludności oraz ewakuowanych zwierząt.

W przypadku ewakuacji III stopnia decyzję o jej przeprowadzeniu podejmują terenowe organy obrony cywilnej lub organy wojskowe (w strefie bezpośrednich działań wojennych), we współdziałaniu z właściwymi organami obrony cywilnej.

Powiadamianie ludności o ewakuacji powinno nastąpić w formie komunikatów.

Do jego ogłoszenia można wykorzystać sposób zwyczajowo przyjęty w danej społeczności, środki masowego przekazu (lokalne radio i telewizja, obwieszczenia, ulotki itp.). Kierowanie procesem ewakuacji (przyjęcia) ludności polega m.in. Na:

- rozwinięciu elementów organizacyjnych procesu ewakuacji (przyjęcia) ludności w czasie wynikającym z kalkulacji,
- utrzymaniu łączności z elementami organizacyjnymi ewakuacji,
- skierowaniu do miejsc załadowczych i zbiórek planowanych środków transportowych, wydaniu kart osobom podlegającym ewakuacji, które dotychczas ich nie posiadały.

Po powiadomieniu o ewakuacji I i II stopnia, mieszkańcy podlegający temu procesowi powinni przygotować się do opuszczenia rejonu zagrożonego. Powinni zabrać ze sobą niezbędne dokumenty, posiadane środki ochrony przed skażeniami, rzeczy osobiste, podręczną apteczkę oraz żywność na trzy dni. Bagaż powinien być spakowany w sposób umożliwiający łatwe jego przenoszenie. Ogólna waga bagażu nie powinna przekraczać 20 kg na osobę dorosłą. Opuszczane mieszkania należy odpowiednio zabezpieczyć poprzez wyłączenie gazu, światła, wygaszenie pieców, dokładne zamknięcie drzwi i okien itp. Wskazane jest pozostawienie osobom zabezpieczającym domy i mieszkania adresów pobytu w planowanych rejonach rozmieszczenia po ewakuacji. Po takim przygotowaniu należy udać się do wyznaczonych miejsc rozmieszczenia zespołów zbiórek i ewidencyjnoinformacyjnych. Rodzice (opiekunowie) powinni włożyć do kieszeni dzieci kartkę papieru z informacją nt. imienia i nazwiska dziecka, rodziców oraz adresu zamieszkania, tel. kontaktowy, (w miarę możliwości informację nt. grupy krwi i ewentualnych przewlekłego schorzenia). Osoby opuszczające rejon zagrożony własnymi środkami transportu udają się bezpośrednio do miejsc zakwaterowania.

W trakcie przeprowadzania ewakuacji należy, zależnie od jej stopnia i skali, ewidencjonować zarówno ludność jak i zwierzęta oraz mienie. Karty ewakuacji powinny być *drukami ściślego 30 zarachowania*, które są zamawiane przez organy administracji publicznej odpowiednio szczebla powiatu i gminy. Za ewidencję ewakuowanych podmiotów oraz jej przygotowanie odpowiadają właściciele lub zarządcy mienia oraz organy administracji publicznej. Do organów tych należy również decyzja o konieczności wdrożenia odpowiednich procedur ewidencji w przygotowanych instrukcjach i planach. W procedurach ewidencji należy uwzględnić wykorzystanie kart ewidencji oraz kart ewakuacji. W zakresie obiegu dokumentacji ewidencyjnej należy stosować następujące zasady:

1) karta ewakuacji:

- a) karta składa się z trzech części: A, B i C,
- b) kartę ewakuacji wydają zespoły ewidencyjno - informacyjne w gminie (dzielnicy)

- właściwej dla miejsca faktycznego pobytu osoby ewakuowanej,
- c) część B karty pozostaje w dyspozycji powyższych zespołów, dwie pozostałe części otrzymuje osoba ewakuowana,
 - d) po przybyciu na miejsce czasowego zakwaterowania osoba ewakuowana przekazuje część C karty ewakuacji zespołowi ewidencyjno – informacyjnemu w gminie (dzielnicy) właściwej dla tego miejsca,
 - e) część A karty pozostaje w dyspozycji osoby, która ją pobrała,
 - f) w przypadku niemożności odebrania karty ewakuacji w gminie (dzielnicy) właściwej dla miejsca faktycznego pobytu, osoba ewakuowana zgłasza się w celu otrzymania karty ewakuacji do zespołu ewidencyjno – informacyjnego w miejscu czasowego zakwaterowania.

2) karty ewidencji ewakuowanych osób, grup ewakuowanych osób, ewakuowanych zwierząt oraz ewakuowanego mienia:

- a) karty ewidencji sporządzane są przez zespoły ewidencyjno – informacyjne w gminach (dzielnicach) właściwych ze względu na miejsce faktycznego pobytu osób, zwierząt lub lokalizacji mienia, według gmin (dzielnic), do których dane osoby lub mienie będzie ewakuowane,
- b) kopie przedmiotowych kart ewidencji przekazuje się do zespołów ewidencyjno – informacyjnych w gminach (dzielnicach), do których dane osoby lub mienie są ewakuowane, gdzie następuje ich porównanie ze stanem faktycznych w zakresie przybyłych osób i mienia oraz ewentualne uzupełnienia lub korekty,
- c) w przypadku niemożności przekazania kopii danej karty ewidencji obowiązek jej sporządzenia przechodzi na zespoły prowadzące ewidencję w gminach (dzielnicach) właściwych dla miejsca czasowego zakwaterowania lub przemieszczenia,
- d) kopie kart ewakuacyjnych należy przekazać także do zespołów ewidencyjno – informacyjnych na wyższych szczeblach administracji, zaangażowanych w procesie ewakuacji danych grup osób lub mienia. W celu usprawnienia procesu ewidencji ewakuowanych osób i mienia w ramach procedur należy przeanalizować możliwość wykorzystania istniejących systemów ewidencji elektronicznej, ze szczególnym uwzględnieniem Systemu Ewidencji Ludności PESEL oraz Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt.